

Protocol ouderschap, gezag en echtscheiding

Versie 1.1	September 2022
Verantwoordelijke	Marieke van Ravenhorst (IB) in overleg met Edo Meerholz (manager Onderwijs & kwaliteit), Anna Hoekstra (juridisch adviseur) en Lars Zegers (functionaris gegevensbescherming)
Vastgesteld door Arend Eilander	Oktober 2022

Wanneer is er sprake van juridisch ouderschap, wanneer heeft een ouder gezag en wat is de positie van ouders na een breuk?

Inhoud

- Ouderschap en gezag
 - Juridisch ouderschap
 - Gezag
 - Toestemming
 - Voogdij/pleegouder(s)
 - Verzorger(s)
- Protocol bij echtscheiding
 - Algemeen
 - Positie van de school
 - Beleidsoverwegingen
 - Halen van kinderen
 - Informatievoorziening
 - Ouder-/rapportgesprekken
 - Omgaan met scheidingsituaties
- Bijlage 1: Formulier Niet-samenwonende ouders
- Bijlage 2: Welke ouder heeft recht op welke informatie
- Bijlage 3: Stappenplan bij bericht scheiding
- Bijlage 4: Voorbeeld uittreksel gezagsregister (blanco)
- Bijlage 5: Betaling schoolkassa (informatie)

Ouderschap en gezag

De moeder uit wie het kind is geboren is altijd *juridisch ouder* en heeft altijd *gezag*. Ook de *vrouw die het kind heeft geadopteerd* wordt door de adoptie de juridische moeder en krijgt gezag. Als moeder bij de geboorte van het kind getrouwd was of geregistreerd partnerschap had, heeft de partner van de moeder automatisch gezag.

Juridisch ouderschap

Erkennen is juridisch ouderschap.

De juridische ouder is volgens de wet *de ouder die*:

- een kind heeft erkend;

- een vaderloos kind heeft erkend;
- een kind heeft geadopteerd;
- door de rechter als ouder van het kind is aangewezen (op verzoek van moeder of kind).

Gezag

Gezag geeft aan wie er zeggenschap heeft over kinderen tot 18 jaar. Degene die het gezag heeft noemt men de wettelijk vertegenwoordiger.

Ouders krijgen automatisch samen het gezag als hun kind tijdens hun huwelijk (of geregistreerd partnerschap) wordt geboren. Voor homoseksuele stellen en andere samenlevingsvormen worden de wettelijke uitgangspunten gevolgd (bv. voor lesbische paren geldt dat ze automatisch gezag krijgen; voor homostellen geldt dat ze alleen gezamenlijk gezag over een kind krijgen na een beslissing van de rechter. Adopteren zij een kind, dan krijgen zij automatisch allebei gezag).

Als partners niet getrouwd zijn krijgt de biologische moeder alleen het gezag. Ouders kunnen dan in twee stappen samen het gezag krijgen:

- Partner van moeder erkent op het gemeentehuis het kind, daardoor ontstaat juridisch ouderschap maar geen gezag (nog geen zeggenschap).
- De ouders schrijven hun gezamenlijk gezag (digitaal) in, bij het Centraal Gezagsregister.

Ouders die samen het gezag hebben, blijven in de meeste gevallen (ruim 90%) ook na een (echt-)scheiding gezamenlijk gezag uitoefenen. Dit betekent dat beide ouders, ongeacht bij wie het kind woont, evenveel over het kind te zeggen hebben. Alleen in die gevallen waarin de belangen van het kind structureel en ernstig klem dreigen te raken door het gezamenlijk gezag kan een rechter, op verzoek van ouder(s), het gezag aan één ouder toewijzen.

Als bij de aanmelding sprake is van ouders die niet een gezamenlijk huishouden voeren, wordt door hen bijlage 1 'Formulier niet-samenwonende ouders' ingevuld. Dit geeft inzicht in hoe het gezag is geregeld. Als een ouder aangeeft eenhoofdig gezag te hebben, dan mag je er in principe vanuit gaan dat dit klopt. Mocht er twijfel ontstaan, dan is het mogelijk om een uittreksel uit het gezagsregister op te vragen. Het gezagsregister is voor iedereen toegankelijk. De aanvraaggegevens staan vermeld op de website: (<https://www.rechtspraak.nl/Registers/Gezagsregister>). In het gezagsregister staan alleen uitspraken van de rechter vermeld. Staat een kind er niet in, dan hebben beide ouders gezag.

Toestemming

Gezag: bij alle beslissingen, schoolkeuze, woonplaats, wel of geen (jeugd-)hulp/medisch onderzoek is er toestemming nodig van beide gezaghebbende ouders.

Juridisch ouderschap: geen toestemming van nodig. Professionals hebben wel de plicht om een juridisch ouder zonder gezag op zijn verzoek (bij voorkeur schriftelijk) te informeren over zijn kind. Het gaat niet om inzage in het dossier, maar om informatie op hoofdlijnen waarover de professional beschikt.

Voogdij/pleegouder

Oefent een niet-ouder het gezag uit, dan heet het gezag *voogdij*. Er wordt alleen een voogd benoemd als beide ouders zijn overleden of als de rechter het gezag van beide ouders heeft beëindigd.

Is het kind onder toezicht gesteld en uit huis geplaatst in een pleeggezin, dan kan het gezag op verschillende manieren zijn geregeld:

- De biologische ouders hebben gezag;
- Een gecertificeerde instelling (jeugdhulp) heeft de voogdij over het kind;
- De pleegouder is tot voogd aangesteld.

Toestemming voor plaatsing op school en voor o.a. jeugdhulp moet worden gegeven door de gezagdragende ouder(s) of voogd.

Kenmerkend voor een pleegouder is dat hij een kind in zijn gezin verzorgt en opvoedt, maar in de meeste gevallen geen gezag uitoefent over dit kind.

Verzorger(s)

Op het moment wanneer één van de ouders van een schoolgaand kind een nieuwe partner heeft en wanneer de nieuwe partner gezien kan worden als de verzorger (of voogd) van het kind, dan wordt deze door school beschouwd als 'ouder'. Onder de definitie van ouder in de Wet op Primair Onderwijs (WPO) worden namelijk ook personen begrepen die als verzorger aangemerkt worden. Een verzorger is een persoon die de huishouding voert waartoe het kind behoort. Dit is in het schooladministratie systeem zichtbaar. De ouder geeft dit zelf door aan de school. Nieuwe partners die tevens verzorger zijn geworden in de zin van de WPO hebben ook recht op informatie over de voortgang van het kind, ze mogen deelnemen aan ouderavonden en oudergesprekken en worden toegelaten tot activiteiten die normaliter door ouders op school worden ontplooid. De school hoeft hier geen instemming van de andere gezaghebbende ouder binnen dat gezin voor te vragen.

Protocol bij (echt-)scheiding

Algemeen

Op school zitten meerdere leerlingen waarvan de ouders gescheiden zijn, dan wel waarvan de ouders een verbroken relatie hebben. Naast het feit dat dit voor de kinderen emotioneel een zware belasting is, kunnen zich op organisatorisch vlak in relatie tot de school onduidelijke en onwenselijke situaties voordoen. Dit protocol heeft tot doel om het beleid van de school en de positie van de school en van de ouders in situaties waarbij sprake is van een verbroken relatie te beschrijven.

Positie van de school

De leerkrachten en directie van de scholen van Vivente zullen zich te allen tijde afzijdig houden van een conflict tussen ouders en zich neutraal opstellen. Er moet voorkomen worden dat de school partij wordt in een conflict tussen de ouders die een verbroken relatie hebben. Alle schijn van partijdigheid moet vermeden worden. Dit brengt met zich mee dat de school zelfstandig een informatieplicht heeft ten opzichte van beide ouders en dat de school niet afhankelijk kan zijn van de informatieverstrekking van de verzorgende ouder ten opzichte van de niet-verzorgende ouder (zie ook punt b hieronder). Wanneer de situatie na een scheiding of het verbreken van de relatie minder harmonieus verloopt, zullen leerkrachten en directie geen stelling nemen vóór of tegen één van beide ouders en met beide ouders de relatie handhaven. Hierbij nemen wij de privacy van alle betrokkenen in acht en delen wij geen vertrouwelijke informatie zonder dat hiervoor de benodigde ouderlijke instemming is gegeven. Zo heeft de ene ouder geen recht op een verslag van het gesprek dat met de andere ouder is gevoerd. Houdt de notities die zichtbaar zijn in het ouderportaal zo zakelijk/objectief mogelijk en vermeld de gemaakte afspraken.

Daarnaast wegen we zorgvuldig af welke informatie wel en niet wordt toevertrouwd aan het leerlingendossier. Wanneer een vermoeden bestaat dat er situaties voorkomen die nadelig zijn voor het welbevinden van het kind dan zal de leerkracht hierover in overleg treden met de intern begeleider, de directeur en/of de interne vertrouwenspersoon. Indien nodig wordt opgeschaald richting (jeugd)zorg, de externe vertrouwenspersoon en/of het bestuur.

Beleidsoverwegingen

a) Halen van kinderen

Kinderen van ouders met een verbroken relatie kunnen van school worden opgehaald door één van

de (of beide) ouders. Het is de verantwoordelijkheid van de ouders zelf om hierover goede afspraken te maken; het is ondoenlijk voor de leerkracht om het schema van een zorg- of omgangsregeling bij te houden. Wanneer de omgang van één van beide ouders met de kinderen van rechtswege is verboden, zal de school in overleg met de andere ouder bespreken op welke wijze het kind vanuit de klas/school naar huis gaat. Wij willen te allen tijde bij een zorg- of omgangsregeling over een kopie van de beschikking van de rechtbank beschikken. Een dergelijke regeling bindt beide ouders en het is aan hen om zich aan de gemaakte afspraken te houden.

Mocht er in de schoolse situatie een escalatie ontstaan tussen ouders (bij wie onduidelijkheid is over wie het gezag heeft), dan wordt het kind uit de situatie gehaald en is het noodzaak dat ouders eerst onderling afstemmen voordat het kind met een ouder meegaat. Het belang en de veiligheid van het kind staat voorop.

b) Informatievoorziening

1. bij ouderlijk gezag bij beide ouders

Wanneer beide ouders het ouderlijk gezag hebben, hebben zij beiden recht op dezelfde informatie over hun minderjarige kinderen. Denk hierbij o.a. aan de schoolgids, rapporten, toetsresultaten, uitnodigingen voor ouderavonden of op ouders gerichte schoolactiviteiten. Beide ouders hebben instemmingsrecht t.a.v. verzoeken van de school om toestemming voor begeleiding en onderzoek van de leerling en beide ouders hebben recht op inzage van de door school vastgelegde persoonsgegevens, waaronder het leerlingendossier.

Artikel 1:377b in het burgerlijk wetboek (BW) bepaalt dat de met het gezag belaste ouder verplicht is de andere, niet met gezag belaste ouder op de hoogte te houden van belangrijke zaken die het kind direct aangaan (bijv. schoolrapporten en informatie over extra begeleiding).

NB: Als de school er mee bekend is dat de ene ouder de andere ouder niet informeert, moet de school ervoor zorgdragen dat beide ouders geïnformeerd worden. De school heeft hierin een eigen verantwoordelijkheid en een actieve informatieplicht op grond van artikel 11 van de WPO.

2. ouderlijk gezag gelegen bij één ouder

De ouder met ouderlijk gezag heeft recht op alle informatie over het kind, conform punt 1.

Artikel 1:377c het burgerlijk wetboek (BW) bepaalt dat de school verplicht is een ouder die niet het ouderlijk gezag heeft, als hij of zij daarom vraagt, beroepshalve van beschikbare informatie te voorzien over belangrijke feiten en omstandigheden die het kind of de verzorging en opvoeding van het kind betreffen. Denk hierbij aan essentiële zaken als rapporten, informatie rond schoolkeuze, schoolloopbaan en specifieke problemen.

Er zijn op deze regel twee uitzonderingen:

- de informatie wordt niet verstrekt als de school de informatie niet op dezelfde manier aan de ouder met het ouderlijk gezag zou verstrekken;
- de informatie wordt niet verstrekt als het belang van het kind zich daartegen verzet.

Daarnaast wordt soms nog informatie aan het kind meegegeven. Dit zal terecht komen bij de ouder waar het kind op dat moment verblijft. Uitgangspunt is dat de ene ouder dit doorgeeft aan de ander. Is de school ervan op de hoogte dat dit niet plaatsvindt, dan draagt school zorg voor het informeren van beide ouders.

c) Ouder-/rapportgesprekken

- Als school hebben we de wettelijke verplichting om zowel mondeling als schriftelijk actief informatie aan te bieden aan beide gezaghebbende ouders.
- De oudergesprekken vinden in principe tegelijkertijd met beide ouders met ouderlijk gezag plaats, zodat de ouders op hetzelfde moment van gelijke informatie worden voorzien. Mocht een van de ouders een nieuwe partner, die gezien kan worden als verzorger van het

kind in de zin van de wet, mee willen nemen naar het gesprek en dit is voor de andere ouder akkoord, dan wordt het gesprek met instemming van de andere ouder gezamenlijk gevoerd. Gaat de andere ouder hier niet mee akkoord, dan worden de gesprekken apart gevoerd en worden er met beide ouders afspraken gemaakt over het vormgeven van de oudergesprekken gedurende het schooljaar. De afspraken worden per mail bevestigd. Er wordt naar gestreefd om gesprekken niet dubbel te voeren en bij de ouders de verantwoordelijkheid te laten om elkaar om en om te informeren over inhoud van het gesprek.

- Er wordt gestreefd om zo veel mogelijk gesprekken samen te voeren in het belang van de ontwikkeling van het kind, waarbij er een beroep wordt gedaan op de eigen verantwoordelijkheid van ouders. Mocht het gesprek onder geen beding met beide ouders kunnen plaatsvinden, dan vinden deze gesprekken met elke ouder apart plaats. De informatieverstrekking rondom het kind mag niet lijden onder verstoorde verhoudingen tussen ouders. Mochten ouders bij deze afzonderlijke gesprekken zich willen laten vergezellen door een derde, dan is dat mogelijk. De school beschouwt de rol van derde als toehoorder en staat geen actieve deelname aan het gesprek toe.
- Als er sprake is van twee afzonderlijke gesprekken, dan hoeft de school een ouder geen informatie te geven over de inhoud van gesprekken/e-mails die de andere ouder met de school heeft. Echter wel over de gemaakte afspraken betreffende het kind. Privacy van alle partijen wordt hierin zo veel als mogelijk gewaarborgd. Heeft één van de ouders het ouderlijk gezag, dan is de school niet verplicht de andere, niet-gezaghebbende ouder uit te nodigen voor een dergelijke individuele ouderavond. De context van en het belang voor de leerling zal voor de school hierin doorslaggevend zijn.

De omvang van het aantal gescheiden ouders kan de school aanleiding geven om de contactmomenten met gescheiden ouders te reguleren. Om organisatorische reden kan de school ervoor kiezen om het aantal gesprekken dat met beide ouders apart gevoerd wordt aan banden te leggen (min. 1x per jaar, max. 2x per jaar). Mits het belang van het kind voorop staat. Het informatiebeleid kan er niet toe leiden dat de school de informatie die zij aan beide ouders dient te verstrekken nog slechts aan één van hen aanbiedt. Dit geldt overigens niet alleen voor de 10-minutengesprekken en rapporten, maar ook voor gesprekken die in het kader van extra zorg voor de leerling met ouders worden gehouden.

Omgaan met scheidingssituaties

Als tijdens de schoolloopbaan van een kind ouders scheiden, dan verzoeken wij beide ouders om het formulier 'Formulier niet-samenwonende ouders' in te vullen (zie bijlage). Met dit formulier heeft de school de juiste contactgegevens van beide ouders in het bezit en is het duidelijk wie voor welke zaken benaderd kan worden. Zodat beide ouders de ontwikkeling van hun kinderen goed kunnen blijven volgen. Het is de verantwoordelijkheid van ouders om eventuele wijzingen door te geven aan school.

Bijlage 1 Formulier Niet-samenwonende ouders

Dit formulier is school specifiek en kan bij de school van uw kind(eren) opgevraagd worden.

Bijlage 2 Welke ouder heeft recht op welke informatie

	Voor wie	Alle informatie	Beperkte informatie	Geen informatie
A	Ouders die met elkaar zijn getrouwd (geregistreerd partnerschap); voor vader en moeder geldt.	X		
B	Ouders die zijn gescheiden; Voor vader en moeder geldt.	X N.B. geen informatie geven die mogelijk gebruikt kan worden om voordeel ten koste van de andere ouder te behalen.		
C	Ouders die niet met elkaar zijn getrouwd, maar via goedkeuring van de rechtbank het gezamenlijk gezag uitoefenen.	X		
D	Ouder die niet met het gezag is belast		X artikel 1: 377c BW	
E	In geval van samenwonen, partner heeft kind erkend, niet ingeschreven in gezagsregister; Voor ouder geldt		X artikel 1: 377c BW	
F	In geval van samenwonen, partner heeft kind erkend en ingeschreven in gezagsregister; Voor ouders geldt	X		
G	Het stel heeft samengewoond, nu uit elkaar, kind is erkend, ingeschreven in het gezagsregister; Voor beide ouders geldt	X N.B. geen informatie geven die mogelijk gebruikt kan worden om voordeel ten koste van de andere ouder te behalen.		
H	Het stel heeft samengewoond, nu uit elkaar, kind is erkend, niet ingeschreven in het gezagsregister; Voor vader geldt		X artikel 1: 377c BW	
I	Ouders zijn beide uit de ouderlijke macht gezet, kind is onder voogdij geplaatst; Voor beide ouders geldt		X artikel 1: 377c BW	
J	Voogd	X		
K	Biologische vader die zijn kind niet heeft erkend			X

L	Verzorger; nieuwe partner van een van de ouders die als 'ouder' van het kind gezien kan worden	X		
M	Grootouders die de verzorging van het kind op zich nemen, om dat ouders spoorloos zijn.	X N.B. Hierbij ervan uitgaan dat er gerechtelijke uitspraak volgt. In dit geval altijd het direct het gezagsregister controleren of er een voogd betrokken is.		

Bijlage 3 Stappenplan bij bericht scheiding

Volgorde	Wie	Te doen
Het bericht komt binnen	Degene die het bericht aanneemt/ontvangt	<p>Informeert groepsleerkracht van de kinderen, IB'er en directie</p> <ul style="list-style-type: none"> - Groepsleerkracht controleert het bericht wanneer dit van derden afkomstig is
Het verstrekken van de informatie aan ouders	Groepsleerkracht	<ul style="list-style-type: none"> - Ouders informeren over de afspraken binnen school (info uit schoolgids, etc.) * Nieuwsbrief is digitaal te ontvangen * Kalender * Rapport 1x * Huiswerk 1x * Uitnodigen voor ouderavond: afhankelijk van voogdij (dus beide of 1 ouder) * Gesprekken voeren met ouder die voogdij heeft of anders in overleg derden (zoals, opa's en oma's, etc.) - Adviseren voor hulp: maatschappelijk werker, psycholoog, mediator of anderen professionele derden - Vragenlijst invullen 'Niet- samenwonende ouders' (bijlage 1). - Ouders attenderen op het protocol 'Ouderschap, gezag en echtscheiding'
De verder te nemen stappen met kind	Groepsleerkracht	<ul style="list-style-type: none"> - Gesprek voeren met het kind * Gevoelens bespreken * Je kunt een moment afspreken wanneer het kind of jij dit zegt tegen de andere kinderen - Je kunt gebruik maken van verwerkingsvormen/ activiteiten voor in de groep - Signalen van kinderen opvangen
Bij probleemgedrag van het kind	Groepsleerkracht	<p>Informeert ouders en IB'er</p>

Bijlage 4 Voorbeeld uittreksel gezagsregister (blanco)

Uittreksel Gezagsregister

Aangemaakt op 14-12-2021 om 16:06.

Registerkaartnummer
Datum inschrijving 31-07-2021
Meerderjarig vanaf 29-01-2039

Minderjarige

Voornamen
Achternaam
Oorspronkelijke Naam
Geboortedatum
Geboorteplaats
Geboorteland Nederland

Ouder

Ouder

Voornamen
Achternaam

Datum beslissing	Beslissing door	Zaaknummer	Omschrijving
	Rechtbank Overijssel, locatie Zwolle		

Bijlage 5 Betaling schoolkassa

Het betaalverzoek wordt standaard naar alle ouders/verzorgers verzonden. Als één van de ouders heeft betaald, wordt het betaalverzoek afgerond. Er kan dus niet dubbel voor één betaalverzoek worden betaald.

Via Parro: Alle gekoppelde ouders in Parro ontvangen het betaalverzoek.

Via e-mail: het betaalverzoek gaat standaard naar alle verzorgers uit ParnasSys. Als je wilt dat één van de verzorgers geen e-mail uit Schoolkassa ontvangt, verwijder je via *Beheer > Ouders & Kinderen* bij de betreffende ouder het vinkje bij *E-mail ontvangen?*